

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:

Ötásbós petitorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, mint szintén több izabli hirdetések, alk. szerint a legolcsóbb árért.

kr. 1 mérő tengeri 4.40-4.60 kr. köles kása 10 forint. 1 zsák 3 forint. 1 mázsa szalonna 40 forint. 1 mázsa hárj 43-44-45

szerkesztő s kiadó tulajdonos: LAH KAROLY. Főmunkatárs: TMARI KAROLY.

yilttér. aszonbérlet.

smegye Eszény község határában élő 1875-dik évszent-György nap...

gelőajánlat.

Domahidy István, Domahidy Sándor.

aszonbér.

mellett a Tamási pusztán, mint szántó és kaszáló földből álló...

szta repczemag

Bányász Albertnél, Szatmáron.

A zászló tartalmára: A. B. C. 0-8 számig netto 150 ft...

Debrecezen, 1874. júl. 22.

Debrecezen, 1874. júl. 22. Debrecezen, 1874. júl. 22.

A született törvényhozók.

Néha napján megmozdul a függő a főrendiház alakában, s így olykor láthatjuk, hogy ott is él még valaki.

Ujjabban az összeférhetlenségi és választási tjevaslatok szele érinté meg ama függőnyt, s erre megmozdultak még azok is, a kiknek nincs más érdemök, mint hogy - születtek.

Távol legyen tőlünk, hogy mi ama javaslatot, oly alakban, a mint a képviselőház asztaláról lekerült, egészen tökéletesnek tartanók. A világért sem. Meg is köszönjük a főrendi háznak, ha az oly helyeket, a melyeket a pártérdek, vagy a személyes tekintet erőszakol a javaslatba, egyszerűen kitörli, s azok törvényre emelését tőle telhetőleg megakadályozza.

Igy például a képviselőház többsége meghagyta a javaslatban azt, hogy a földhínelintézet vezérigazgatója legyen képviselő, azon kicsinyes tekintetből, mert amaz állást jelenleg egy tekintélyes jobboldali férfi, Csengeri Antal tölti be.

De más oldalról egyáltalán el kell kárhözhatnunk az oly módosításokat, a melyek a haladás szellemével homlok-egyenest ellenkeznek.

A főrendiház jogügyi bizottsága a szerzetes rendek tagjait a képviselőházra választathatónak jelenté ki a képviselőházi javaslattal ellenkezőleg.

A „DEBRECZEN” tárczája.

AZ ÁLDOZAT.

Történeti beszély. Káltay Istvánról. (17. folytatás.) Hála nekem nagy és erős Jehova, hogy meghallgatád szívem imáját, hála, örök hála, hogy viszont láthatom enyémet!

át nem látni mindannak, a ki a mellékes érdekek beolygása alól fel tudja magát szabadítani.

Reményünk is lehet ahoz, hogy e bizottsági módosítást a főrendiház nem fogja elfogadni, vagy ha ez tenné is azt, a képviselőháznak hajszálnyit sem szabad engedni e téren.

Ohajtandó volna, ha a főrendiház az általa teendő módosításoknál nem tévesztené el szeme elől a főcélzt, hogy a tjevaslat mielőbb törvényerőre emelkedjék.

Nem vagyunk mi oly nagyon szerelmesek ama javaslatba, a főrendiház sem félhet, hogy a jobboldali valami szabadelvű pontot hagyott benne, de azt be kell látnunk, hogy most már ez elszertíten volna gáncoskodni a javaslat életbe léptetése előtt.

Ezért a hallgatok nem haladnak semmire. Az ily ösztinteség dicsejrete méltó.

Egy hónapig főtiszt bírálja a Lloydban Koller terveit. A Napló ellen védelembe veszi azokat, de maga részéről sem helyesli irányukat.

Az ég és föld közötti (közép) párt élnoke, Domahidi Ferencz nyilatkozik, hogy Ghyczy nem lépett ki pártjokból, amár őt miniszterré léte óta e párt tagján nem is tekintik.

A jászberényi törvényszék ellen a bel és igazságügyér vizsgálatot rendelt, annak nagysága miatt.

Bartal a molnárak gyűlésének küldött-ségét szombaton fogadja.

A jogakadémia újraszervezésére vonatkozó vélemény a depr. tanárok részéről. (Vége.)

5) A 14-dik §-ban a négy éves tanrend adatai elő. Erre nézve javasoljuk az általunk kidolgozott s már egy ízben a tanügyi bizottságnak elé terjesztett tervezetet igatjuk ide.

En igen szép koszorut tudok fonnimonálni a kis Sára - myrtus és olajlombokból, bizátozok reám. Áza néni, nem fogtok megsegényezni velem.

ténet egész éven át hetenkint 4 órán; 2-dik évben: magyar polgári jog és jogtörténet egész éven át hetenkint 8 órán, alkotmányi és igazgatási politika féléven át hetenkint 8 órán, nemzetgazdaságt féléven át hetenkint 8 órán, egyetemes és hazai részszerei egyházy jog egész éven át hetenkint 4 órán; 3-dik évben: magyar közjog és közigazgatási jog egész éven át hetenkint 5 órán, magyar váltó- és kereskedelmi jog féléven át hetenkint 5 órán, (na azonban a kereskedelmi jog munkába vett kodifikációja megtörtént, jóval több óra kivonatlik), elméleti és anyagi statisztika (a magyar állam, Ausztria és a nevezeteseb európai államoké) féléven át hetenkint 8 órán, magyar törvénykezési eljárás féléven át hetenkint 4 órán, magyar bányajog féléven át hetenkint 2 órán, magyar büntetőjog féléven át hetenkint 4 órán, pénzügytan és pénzügyisme féléven át 7 órán; 4-dik évben: osztrák polgári jog féléven át hetenkint 3 órán, nemzetközi jog féléven át hetenkint 3 órán, összehasonlító jogtudomány s az egyetemes jogtörténet rövid ismertetése egész éven át hetenkint 5 órán, jogfilozofia féléven át hetenkint 5 órán, népszéri boncztan és törvényszéki orvostan egész éven át hetenkint 2 órán, államszámveteli tudomány féléven át hetenkint 4 órán. Ily formán rendeznék tehát mi a 4 éves jogfakultást s ily forma utasítást adnánk a tanulóknak a jogtanok hallgatására; De ezeken kívül még a bölcsészeti története, az elméleti bölcsészeti és esetleg egyéb bölcsészeti tárgyak is lennének a hallgatók szabad választására bízva. Az itt vázoltakból látható, hogy a miniszteri s a mi tervezetünk közt lényeges nagy különbség nincs.

6) A 18-dik §-ban kilitásba helyeztetik, hogy a jogi karok külön, bölcsészeti és történelmi két tanszékkel fognak kiegészíttetni, a midőn bennök összesen 10 tanszék lenne. Bármennyire óhajtuk a jelenlegi jogtanintézetek gyökeres reformálását s azoknak a kor színvonalára emelését; mindamellett azt hisszük, hogy számítva a mindig szaporodó helyi jogtudók s jelesebb ügyvédek magántanári minőségben leendő közreműködésére, mind a tudomány mőtösága, mind a tanhallgatók sikeres előmenetelével megegyezőleg elegendőnek tartunk 9 tanszék rendezését. Hiszen maga az országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslat, mely azt hisszük, oszkeri kombináció alapján, és pedig a mostani nyomasztó országos pénzügyi helyzet bekövetkezése előtt készíttetett, nem kíván többet 9 reudas tanárnál, ide érte a bölcsészeti tanszékeket is.

7) A 26. s következő §§-ban előadott vizsgálati rendszerre nem teszük megjegyzést; mert a vizsgálatokat mi is mennél szigorubbá kívánjuk átalakíttatni. De meg ezen a téren készséggel elismerjük az állam teljes kizárólagos jogát, és épen ez azon ut, melyen a kormány a nem állami tanintézetekre követeve ugyan, de egész súlyal hatást gyakorolhat. Ugyhogya ez ezek kitarító következtetéssel s megfelelő erélyvel kezeltenek: a kor színvonalán nem álló tanintézeteket bizonyára csakhamar el fogják némtani.

8) A magán-tanulást illetőleg (25. §-t) szintén helyesljük a szabályzat korlátozó intézkedéseit. Azoktól azonban, kik már engedélyt nyertek, e jogviszonyt elvonni, nem tartanók méltányosnak (63. §) Megjegyezzük itt, hogy mi a magán-tanulástól épen úgy reudas tandíjfértést kívánunk, mint a nyilvános hallgatóktól (45. §.)

9) A 47. § határozatával szemben prot. iskoláink fensőbb felügyelőségnek, nevezetesen szuperintendenseinknek tulajdonítjuk azon jogot, hogy kivételes fontos okokból a félév előhaladott idejében vehessenek fel hallgatókat a jogtanintézetbe.

10) A tanzsabadság eszmájével nem egyezik köz a hallgatók köröként tartandó kollektivumokra szorítottassanak. Ez tehát (az 52. §-al ellentétben), a jótétmenyesek kivételével, egészen a hallgatók tetszésére lenne hagyandó.

11) Végül az átmeneti intézkedésekre (63. §) vonatkozólag nézetünk az, hogy e szabályzatnak, ha már életbe léptének is visszaható erőt nem szabad volna tulajdonítani; kegyeletének további megfontolás s mesterséges mentőökkel felhozása mellett leányát nem áldozza fel, í't van hű gygyverem, mely mindaddig nyugtalanul marad oldalomon, míg Salamon vére nem párolog lapjain. Akkor is elég korán leendő meghalnom, mert Aza boldogságát tal nem élhetem.

Umer távoztával a leánykák versenyeztek az elfogadási terv kivételében, hanem abban megegyezének, hogy legillőbb és leghálásabb ünnepély leend, ha Aza nyújtja át elfogadó beszéde után atyjának a győzelmű koszorut.

Egész Izráel megeltek örömszájjal, midőn Jette nagyserű diadalmenetét tartja, a terület minden városánál előkelő hölgyek hintik be virágokkal a győző utát. A vének tanácsa diadalkapukat emellett, mert az ország ellensége megemmisült, az erőszakok elutalajdonított tartományok az anyaország törvénye s védelmé alá helykedének. Minden városban élénk mozgalom, mindenütt néptenger hullámzik az utcán. Nagyon sok a Jette tisztelője, de még több a kíváncsi sereg, mely az érkező előkelő ammoni foglyok látásában találta fő győnyörét. A diadalkisérlet fényét emelte a bölcs Khané és a vitéz Rhemthe. E tehetetlen lett két nagyság a diadalmenet fénypontját képezte.

vagyis, hogy még a jelenlegi első éves joghallgatók se kötelezessenek több mint három évi tanfolyamot betölteni. Ugyanazon indok kívánna az eljárás követését, mely országgyűlésünk képviselőházát vezérelte akkor, midőn az ügyvédtartarsat tárgyalása alkalmával kimondta, hogy a 3 évi gyakorlati idő csak azokat illesse, kik a törvény meghozatala után lépdenek a jogi pályára.

Egyébiránt főtiszt. tanügyi bizottságnak, habár ezen szerelmes rendelet irányában határozottan kívántuk is álláspontunkat körvonalozni, azonban mi is elérkezettnek látjuk az időt, hogy jogtanodánk új és gyökeres reformálása tárgyában a megkívánt lépések mielőbb eszközöltessek. Tehát kérjük a főtiszt. tanügyi bizottságnak, méltóztatassék akként intézkedni, hogy mind a már általunk javaslatba hozott negyedik jogtanszék sürgősen betöltessek, mind a még szükséges többi tanerőről is akként történjék gondoskodás, miszerint jogakadémiánk már a jövő 1874/5-dik tanévben négy évi tanfolyamú rendeztessek be.

Kelt Debrecezenben, 1874. július hó 8-kán tartott tanárkari gyűlésből.

No most!

Debrecezen, aug. 6. A debreczeni gazdasági egyesülethez is megérkezett a földmivelés, ipar és kereskedelmi ügyéség leirata, melyben ez áll: A hazánk területén fogantatott rét nőtőzési műveleteket közelebbről ohajtvan ismerni, felkérem a gazdasági egyesületet, hogy a vidéken netán található ily melliorációk tüzetes leírását, tekintettel azok helye, terjedelme, az öntözés módja, a holdankint befektetett költség s az évenkénti bevételre és kiadásra - eszközölni s a leírást hozzáam bemutatni sziveskedjék.

Debrecezen, aug. 6. Bizonyára, pilavás fut el arcunkon, midőn a leiratot olvassuk, melyben megszénylő-tésünk elvitatlan.

Az aszának indult Hortobágygyal bíró Debrecezen nem iratja azt sem, hogy „ez ügyben azért nem tettünk semmit, mert nem volt arra itt szükség.”

De az tény, hogy nem tettünk semmit, holott szükségünk lett volna rá. Sebess György gazdátársunk a multkor - igen helyesen - a gazdálkötözéséhez fordult a „Debrecezen”-ben e tárgyban írott cikkével, hogy ezek tegeynek valamit a saját anyagi érdekeiktől ösztönözötve a rétöntözés ügyében.

Közöny fogadta felszólalását. A gazdasági együletnek állott volna pedig kötelességében, hogy eszmét felfogva, igyekezzék azt valóstani.

Nem tett semmit. Kiváncsian várjuk a választ, mely a miniszterium fentebbi leirataira adatik a debreczeni gazdasági együletől.

Akármit veszszük a dolgot, énérdékünk az, hogy tegyünk valamit a rétöntözés ügyében. Szolgáljon erre buzdítóul az érintett miniszteri leirat is.

Igy máskor az ilyenekre nem kell pirulnunk. Egy czívis.

A Petőfi-ünnepélyről, mely S. a. Uj-helyen tartatott, írják: Noha a fővárosból nem a legpéleltesebb hangok hatottak el hozzánk s hogy a vidéki előkészületekről minél kevesebb bírt vehetünk: Petőfi Sándor celestének 25-ik évfordulója kegyeletesen lón megünnepelve nálunk. Az ünnepélyt a helybeli „ifjúsági kör” rendezte, mely leginkább is volt erre hivatva. Mintegy esti 9 órakor már szépen megtelt a kör helyisége tagokkal és vendégekkel, kiknek összessége Petőfi koszorúzott arczképének leleplezése közben a Szózatot énelkelvén, mindelek előtt a nagy költőnek életrajza olvastatott fel Boruth Elemér által. Ezután Horvay Kálmán tartott alkalmi felolvasást, melyben az ünnepellet mint költőt, mint a világ

szabadság és emberi jogok egyik elsőrendű bajnokát s e mellett mint a hazaszeretet példányképét méltatta. E felolvasást a szavalatoknak egész hosszu sora követe, melyek ugy, miként az éleleket népalok is mind-mind a Petőfi alkotásaiól teltek ki. Szóval az egész ünnepély felett a nagy költő szelleme lengett, s jöllehet csak rögtönözve rendezett is az, mindemellett méltó volt ahhoz, kinek szenteltve volt. Végül aláírási iv nyitvatott, melyen 30 ft gyűlt be a Petőfinek emelendő emlékszóbar alapjára.

A hadi felszerelés.

A hadi felszerelések kérdése szőnyegre került az országos magyar iparegyesület kézümipar szakosztályának aug. 4-én este tartott ülésén. Az egyesület igazgatója előadta, hogy a hivatalos osztrák lapban egy közlemény jelent meg, melyből kitűnik, hogy a Skénéfélé szerződés felbontatott s hogy az új hadügyminiszter hajlandó oly szállítási rendszert életbe léptetni, mely a delegáció kívánásainak inkább megfeleljen, mint a Skénéfélé szerződés. De hogy voltaképpen minő leend az új szállítási rendszer, s hogy a magyar ipar fog-e részesülni a felszerelésben, arról a hivatalos közlemény még nem nyújt felvilágosítást. Az iparegyesület azonban czéljének látja az idét felhívni, az érdekelte iparosok figyelmét már most felhívni ezen a hazai iparra nézve valószínűleg kedvezőbb fordulatra s az egyesület igazgatója felhívja a szakosztályokat, hogy tegeynek javaslatokat a teendő intézkedésekre nézve. Ráth K. ezután a híriapokban megjelent közleményekről szól, melyek a bécsi ügyi hivatalos nyilatkozatra vonatkoznak s bemutatja Lustig Siegfriedet, ki a „P. Ll.”-ban gyakorlati irányban javaslatokat tett, melyek alapján nézete szerint is helyesen, előkészületeket lehetne tenni az iránt, hogy a magyar ipar a szállításban részt vehessen. Lustig ur röviden előadja nézeteit. Itt az ideje - ugymond, hogy országos hadfelszerelési szövetés alkáltassék, mely mint nagy konzorcium, tegeyen ajánlatokat a miniszteriumnak; alakíttassanak részletszövevények, melyek közvetítők legyenek az egyes iparosok és az országos szövetés között. Az ekként szövetkezett magyar iparosok szólo szerint versenyképesek lesznek az osztrák iparosokkal s nem is szükséges, hogy Magyarország részére külön szállítassék ki a felszerelésekből réd eső hányad; iparunk minden külföldi konzorcium felett előnyben leend s fölött is elvállalhat mint 30%-ot. De a szerkeszedésre idét kellene nyerni és azért kívánatos volna, hogy azonnal alakíttassék működő bizottság, mely a hadügyminiszteriummal kieszközölje, hogy most ne három, hanem egy évre kötéssék meg a szállítási szerződés. Ráth indítványára a szakosztály abban állapodott meg, hogy az országos iparegyesület igazgatóját fel fogja kérni, hogy a működő bizottságot alakítsa meg. A bizottság készítsen programot a teendőkrol s alakítsen enquétet az iparosokból.

Külföld.

(P.) A porosz hivatalos nélap kiemeli, hogy a renitens lelkesek eddigi elfogatása nyugodtan folyt le; egyes össecszűdéseik komoly össezűtközésre nem vezettek. Ez az ultramontanok minden igazításának dacára, egy részről a czélszerű előintézkedéseknek, másrésztől pedig a népség józanságának köszönhető. - Az utóbbi elfogatásoknál azonban, hogy a tömeg lehet ellenállása meg csirjában elfojtasák, a rendőri kísérleten kívül a katonai gyámoltás is igénybe vétetett.

A spanyol kérdés és a brüsseli kongresszus. Amint a hivatalos nyilatkozatokból kitűnik, a brüsseli kongresszus nem leend azon helyzetben, hogy a spanyol viszonyokkal is foglalkozzék, mivel a követek szigoron körülrít s csupán az orosz programra vonatkozó utasításokkal vannak ellátva. Különben egy látszik, hogy a spanyol kérdés megoldása a brüsseli kongresszus köréből szándeokson tar-

népsége, a tartaléksereg honmaradt tisztjei alig bírtak rendet tartani az ünnepő sokaság között. Mindenki első akart lenni, hogy az érkező veszt megértása, mindenki első ohajtá öszvére lábai elé vetni a kezében tartott virágfüzért vagy olajlombot.

Hosszu várakozás után, végre érkezett a diadalmenet. Eljen kiáltás harsogott át a tömeg fölött, megreszkettette a léget, mint dörgő égi háború. A diadalpompának napja, Jette az ellenségtől elfoglalt aranyt királyi kocsin, azból sisakja körül, melynek rostélyra már korábban eltávolították, viruló koszorúval, páncélöltözötéből nagy nyugalmomal mérte át a sokaságot. Gyönyörü hat öszvér vontja kocsiját, melyek az ünnepély méltóságához képest, bűnken szedve lábaikat csendesen haladtak, mintha tudták volna, hogy ily nap a vezér életében valódi epocha.

Elő ment néhány ijésk, oly csapatot alakotva, hogy közepéből emelkedék ki az elfoglalt ellenséges zászló, közepén a sárca koronával. Hátul néhány tábori szekér, Mafrak királyi sátorának részleteivel s a szekér oldalához bicipselve az ammonok két nagy embere, jobboldal Rhemthe, baloldal Khané.

(Folyt. követhetnek.)

